

INSERTIUNI:
se plătesc cu prețuri foarte
reduse.
—
Manuscrisurile sunt la adresa
redacției și acelea nu se în-
poiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. pe 1/3 an 3 cor.
—
Pentru plugari—țărani pe an
4 coroane.
—
Pentru România și străinătate,
Pe an 16 franci.
—
Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Din viața noastră națională și culturală.

— Presa noastră. —
XII.

Imprejurări neprevăzute împedându-mă de a-mi continua seria articolelor cu titlul de mai sus întreruptă cu numărul 28 al »Activității«. Vă rog, Onor. D-le Redactor a-mi acorda și mai departe ospitalitatea pentru articolele ce vor mai urma.

În ultimul articol am arătat, că »Tribuna« a aruncat mânia tuturor acelor, cari nu-i împărtășiau vederile și nu se declaraseră de sprijinitori ei.

Arma ce și-a ales-o »Tribuna« în lupta ei am zis, că a fost tendința de a *discredita*. Deși au trecut mai bine de optsprezece ani decând frații au cercat să îngrășească pe alți frați de ai lor și astfel să ne sfășiem între noi spre bucuria dușmanului comun, și deși acele stări morbide, cultivate sistematic în sînul poporului nostru, de aici ar trebui să le trecem sub vîlul uitării, totuși ne vedem siliți a le reîmprospeta.

Pentru-ce? se vor întreba poate mulți. Răspunsul e simplu: Anarchia stăpânește încă corpul nostru și spiritul de discordie se propagă pe altă temă. Eată de ce ne întorcem la trecut.

* * *

Era în anul 1886. Decedatul moștenitor de tron Rudolf, voia să redacteze cartea etnografică ilustrată a Austro-Ungariei. Între alți colaboratori angajați de principele moștenitor a fost și binecunoscutul distins profesor universitar *Alexandru Roman*. Aceasta a fost de ajuns ca d-l Slavici, care tot într'o an-

terioară descriere etnografică ne prezentase pe noi românii de oameni nesinceri etc. se încalce pe Rozinantă și să scrie în nrul 8 al Tribunei că colaborând la numita carte etnografică, decedatul Alexandru Roman se pune în conflict cu sentimentul public românesc. Dar' nu numai atât! d-l Slavici îi contesta lui Roman ori-ce merit și-l declară de mediocru.

Dintre nenumăratele coloane în cari pe reșosatul Metropolit îl încarcă cu grațiosități literare reproducem pe următoarea din nrul 11/1886.

... »Și acum, ca mai înainte își nesocotește datoriile de Arhiepiscop și acum se plimbă pe ulițele dosnice ale orașului pe când creștinii sunt adunați în biserică, și acum le dă tuturor pretext de a-l face erou al unor aventuri compromițătoare, și nu politică fac aceia, care cer ca metropolitul să nu oprească organele bisericesti în funcțiunea lor, să nu cheltuiască banii bisericii pentru satisfacerea esageratelor sale trebuințe personale, să nu le jighească sentimentele religioase ale creștinilor ținînd »*duduci*« în curtea sa, să nu le dea răuvoitorilor sei, ocașine de a zice, că se interesează mai mult de capii sei decît de afacerile bisericesti... Oameni ca părintele Metropolit Miron nu pot decît să compromită cauza pe care o reprezintă«.

Acest specimen ieșit din pana conducătorului grupului literar al fostei »Tribune« este destul de elocuent.

În opoziție cu tămiările aduse d-ului Vicențiu Babeș în anii 1884 și 1885 nrul 96 etc. — În anul 1886 vîzînd »Tribuna« că nu și-l poate câștiga pentru scopurile sale, în nrul 23 îl persi-

flează pentru o vorbire ținută în dietă, apr: reflemizându-i copii, cari nu știu românește »Tribuna« zice, că d-l Babeș și-a neglijat educația copiilor sei.

În numărul 23/1887 »Tribuna« îl prezintă pe d-l Babeș de avocat al advocaților nostri politici; îl însinuă că joacă între partide și că e vindut guvernului maghiar.

Alte multe atacuri la adresa d-lui Babeș nu le mai relevez ca să arăt, că din cauza unui articol, nu prea măgulitor pentru d-l Slavici, publicat în »Luminătorul«, d-l Slavici în o »*cestiune de principii*« (nr. 44) cere dela marele român *George Bariț să-l rehabiliteze în onoarea sa atîcătă, să-l salveze, căci altfel părăsește lucrarea de 3 ani, care l'a făcut ursuz.*

Reposatul Bariț întîrzie cu răspunsul: Trece aproape un an de zile. Între aceste în coloanele »Tribunei« în nu mai puțin de decît 38 de numeri, se dă alarmă în toate părțile lumii, că școala de fete a Asociațiunei nu corespunde chemării sale; se critică tot și toate și se încearcă, pentru veleități de ale Tribuniștilor, să se compromită școala Asociațiunei care abia întemeiată, să se nimicească. În chestiunea școalei se amestecă bărbați și femei române, se combat cu înverșunare în zeci de numeri ai »Tribunei«. Și pe când școala Asociațiunei singură frămîntă atîtea capete, guerilla ocultă dela Arad declară prima împuscătură și asupra școalei de fete a Reuniunei femeilor române de acolo susținându-se într'o serie de articoli trimiși de pretinii literari, că se unelțește »Desființarea Reuniunei femeilor rom., ca averea ei să se treacă în administrația eparchiei române gr.-or. a Aradului.

În chestia școalei de fete din Sibiu se atacă d-na Cosma și se preamărește d-șoara *Minerva Brote*, ear' în a celei din Arad se sbicieue *Ioan Beleş, Gurban* și d-na *Hermina Popovici Desean*. Pătimele deslătuite, de dragul școaloalor, dincoace și dincolo își află resunet în coloanele »Tribunei«. Părintele episcop al Aradului Ioan Meșian încă e adus în discuție și fără nici un scrupul să susține de P. S. Sa: »Pe cînd părintele Meșian umblă cu secretul său pe la baluri în timp de post, alt călugăr părintele Augustin Hamsea se plînge în coloanele ziarului: »Aradi Közl.« că dirigătorii publici fac printre Români gr.-or. propagandă catolică«... Pe tema »*Afacerea școalei de fete din Sibiu*« se întinge o hărțuială înverșunată. Tribuna nu cruță pe nimeni și ca responsabilitatea pentru cele scrise să nu cadă numai pe unni și acelaș, este trimis în foc de toți cunoscutul *A. Cașoltan*, care în »Publicistica cea veche« îl reflemizează pe nemuritorul *George Barițiu*. Ear' în »Medias res« (nr. 64) sunt atacați *Cosma, Miron, Dr. Gall, Szerb, Beleş, Meșian, Bonciu* și alții.

Părintele archimandrit *Dr. Ilarion Pușcariu* încă este espus săgeților veninoase.

Sacrilegiu, trădare de neam sau ori-ce altă crimă să fi săvîșit comitetul față de școala Asociațiunei și tot nu s'ar fi putut merge atît de departe! Cestiunea școalei de fete abia la doi ani a ajuns la tristul desnodămînt prin curtea cu jurați din Cluj unde d-l *Septimiu Albini* a fost condamnat pentru vătămare de onoare.

Mai rămase ca G. Bariț să-l rehabiliteze pe directorul »Tribunei«, pe dl

FOIȘOARA

La mama.

Un vînt ușor desmeardă pomii în tăcere,
Fruzele cad droaie, mormîntu-ți năpădînd,
Șiopotînd uscate 'n graiu de-a mea durere,
Plînsul meu din vremuri reînviînd, bocînd...

Pe-atunci eram mlădiță de viscolii scutiță,
Zămislită crudă din scump sângele Tău,
Neputînd să cred c'a fi și risipiță
Zarea ce Te-a dat iconă 'n pieptul meu...

De cînd Te-ai stîns de-atunci pribeag mă
[știu prin lume,
Fără nici o pază, de soarte necruțat;
Tu perînd ca fumul, lăsatu-mi-ai un nume
Drept nemurire, sfînt — de Ceriuri dat...

Azi dulcea-ți rărutare. treaz de jumătate
N'o mai simt pe fruntea-mi aprînsă de sudori,
Care nealînu-mi — cum flacări udate
Stîng temeinic focul — să 'nece decuzorii...

Rămas-am eu curat dîn umbra ta răpîită,
Tocmai ca ș'un înger, străin de pieptul Tău,
Părăsînd cu lacrimi, sfîntă, resgîndită
Fruncul Tău slăvit și dat de Dumnezeu...

Nădejdea 'n păcătoș — credința întăreștel...
Jertfă de-am căzut și eu de vremi silit —
Eartă-mi Tu greșalal căci și-o ispășește
Grele suferințe purtînd — cel ispitit!...

Uite-mă la Tine! din visuri ne 'mpăcate
Prieten cu aieva ajuns — din născociri...
Zorile c'au dat și 'n căi îndepărtate
Dela min' plecat-ai — rece 'n îndulciri...

Privesc ceasuri de-arîndul earba pornînd undă,
Gîndu 'n cîmpul verde îmi scapă pe furîș:
Firul cînd se rupe, capul cînd scufundă
Să mă pierd cu chinu-mi prin ai lui răriș...

Și mici coline 'noată marea de verdeață,
Leagănul de valuri, pornite-'l fac — saltînd...
Prin a lor grămadă, prin a morții ceață
Stai pe veci deplînsă, de pacea lor visînd...

Din ani faci azi grămadă!.. mormîntu-ți s'a-
[sează
Grabnic înverhit în sînul de unde-i scos,
Dar' de vremi brușata glie o păstrează
Inima-mi ce plînge cu-al ei glas duios:

Din cheagul nesimțirii, visurile mele,
Lasă să Te-aducă, să-mi fi ear' nopti întregi
Pazitoriul aprig de-ale lumii rele, —
Duhu-ți blînd s'alunge clipele vitregi!...

Moteancă.

„Oameni vechi“.

Trăim o lume nouă, cel puțin așa ni-se înfațișează privindu-o mai de-aproape în comparație cu o lume trecută înainte de aceasta cu vre o 50—100 de ani. Lumea e nouă, oamenii sunt alții, întîmplările sunt altele, deși acestea s'au repetat poate în nenumărate rînduri în cursul vremii, dar' sub alte forme.

Ei bine! dacă așa sunt împrejurările, că peste tot întîlnim ceva nou în asemănare cu trecutul, atunci cum de și azi să mai aude zîcîndu-se: — »Oameni vechi... E un lucru prea-prea șod a putea deci cuprinde cu mintea noțiunea »vechi« în erile noi, — cînd toți căți alături trăim bucuriile ori suferințele acestei vieți trecătoare, ar trebui să fim prin consecințe numai — »noi«. — Ori poate tînerul în floarea vieții, care numai de fericire visează în îndestulirea sa cu toate ce-l încunjură și-l fac să simtă înfrîurirea naturii din afară asupra sensibilităților sale sufletești, nu se poate privi de o egală făptură în ceea-ce privește caracteristica timpului ce-l trăim — cu bătrînul îngărbovit de poverile vieții obositoare...!

Ba da. Prin urmare cel tîner, cu cel bătrîn de-opotrivă se pot numi de viețuitoari ai erei noi, fiind-că motivul acestei afirmări

e prea clar pentru a nu-l putea înțelege și cuprinde chiar cu simțurile: presupunînd numai că trăim în același timp vremile pe cari noi le numim aici — »noi«, ear' alții bunăoară le zic »timpurile luminilor«. —

Poate să mă combată însă cineva, că am îndrăsneala să caracterizez lumea pe baza unei simple noțiuni atribuite timpului ce-l trăim. Mi-s'ar putea bunăoară imputa că nu sunt în clar cu noțiunea cuvintelor sau poate că îmi lipsește chiar privirea ageră pentru a fi capabil de a distinge ce e vechi de ce e nou, dacă unui moșneag de 70—80 de ani spre exemplu i-ași zice că e »nou«, ca și unui muritor ce să naște. Așa e. Aici întîlnesc însă numai un contra punct care se menține în contradicție sa numai judecînd după lungimea vremii.

De sine se înțelege că moșneagul e mai vechiu întotdeauna decît copilul, dacă ținem cont de însași vremea ca atare, ce îi desparte pe acești doi, începînd cu momentul cînd pentru prima dată ved ambii lumina soarelui și se adăpostesc la razele lui dătătoare de viață.

Aici îi dam dreptul celui-ce nu se identifică cu vederile mele, pentru că vremea dă coloritul lacrimilor vechi, a căror valoare se măsură cu perfecțiunea lor ajunsă în trecut; precum și lucrurilor noi, a căror putere de

Slavici, și să-l salveze, precum ceruse în nrul 44, căci altfel devenit ursuz va parăsi lucrarea sa literară și politică de trei ani. Drept salvare a fost, că în nrul 39/1888 răposatul Bariț îl prezentă pe Slavici drept un om hain, rău, înrăutățit, drept un dușman al progresului nostru cultural.

Și pentru-ce a fost atâta sfâșiere, tăvălire în noroiu a zeci de persoane — bărbați și dame — în coloanele „Tribunei“ timp de doi ani? Oare din cauza că comitetul își rezervase dreptul de a denumi la școala de fete pe guvernante bone etc.?

Nu, nici decum! Ambițiunea, rătăcirea și intriga unor persoane dela „Tribuna“ a înscenat totul.

Aceste au fost lucrările săvârșite pe teren social și cultural.

Pe terenul politic „Tribuna“ a mers mai departe.

—n.

Intrunire publică.

Domnii: Dr. Aurel Vlad, Dr. Ioan Margita, Vasile Domșa și I. Popovici, din cercul electoral al Orăștiei și Dr. Justin Pop, Dion. Ardelean, Petru A. Mihui și Manase Iar, din cercul Devei au convocat o întrunire publică pe Sâmbătă în 5 Noembrie n, în Orăștie, în sala mare a hotelului „Transsilvania“, la 11 ore înainte de amiază.

Scopul întrunirii este a protesta în contra proiectului ministrului de culte, acărui extras îl publicăm mai la vale și constituirea comitetelor electorale acestor două cercuri, apoi alegerea delegaților pentru eventuala conferință a tuturor alegătorilor de deputați dietali.

*

La instrucțiunea religioasă în școlile de stat se poate folosi — la doința forului bisericesc respectiv ca limbă de instrucțiune, afară de limba maghiară, și limba maternă a școlariului.

Limba de instrucțiune în școlile populare confesionale, comunale și private, o stabilesc susținătorii școalelor. Dacă însă în aceste școli sunt înscriși cel puțin 20% elevi maghiari, sau între toți elevii sunt cel puțin 20 elevi maghiari, trebuie folosită și limba maghiară ca limba de instrucțiune.

In toate școlile de repetiție limba de propunere e exclusiv maghiară. Confesiunea, ca susținătoare de școli, e datoră a crea și susține școlile de repetiție pretutindena, unde învățătorul capătă ajutor dela stat. Acolo unde confesiunea se îngrijește numai de școala de toate zilele, dar comuna înființează și susține școală de repetiție, acolo încă e deobligată confesiunea să predea gratuit școala sa și recvisitele ei pe seama cursurilor de repetiție.

Autoritatea confesională e deobligată să presinte ministrului de instrucțiune spre aprobare atât planul de învățământ, precum și manualele și mijloacele de învățământ, folosite în școlile confesionale și ministrul poate controla manualele aceste și din punctul de vedere, că oare nu conțin ele pasaje, cari agită la ură cotra patriei maghiare sau contra altor membri ai națiunii. Controla statului se extinde și asupra bibliotecelor școlare sau a bibliotecelor pentru tinerime.

Delictele disciplinare, cari vatămă interesele de stat, erau pe baza proiectului original judecate exclusiv prin comisiunile administrative. Acum însă ministrul permite autoritățile bisericești respective, să facă însași cercetare disciplinară contra învățătorilor confesionali și să aducă sentință. Dar în caz, că autoritatea supremă confesională ar trăgâna pornirea și terminarea procedurii disciplinare, sau ar face cercetare fără să ia în considerare interesele statului, în acest caz comisiunea administrativă e îndreptățită a porni însași procedura disciplinară. Procedura disciplinară are loc și contra învățătorilor penzionați, cari urmează direcție contrară statului. În acest caz în loc de destituire din oficiu pe deapsa va fi detragerea penziei

În preparandiile confesionale trebuie predate în limba maghiară ca studii ordinare: limba și literatura maghiară, istoria, geografia și constituția Ungariei, cel puțin în atâtea ore pe săptămână, în cât se predau în preparandiile de stat.

Contra profesorului de preparandie să pornește cercetare disciplinară și în cazul când manifestează activitate contrară statului.

La ori-ce școală elementară populară (fie de stat, fie confesională) numai astfel de individ poate fi numit sau ales ca învățător, care a dat cu succes examenul de cvalificație înaintea comisiunii examinătoare de stat și care pe baza examenului a câștigat diploma de învățător și e cetățean ungar. Limba examenului de cvalificație e maghiară și studiile sunt — afară de studiul educațiunii, limba și literatura maghiară, istoria și geografia patriei, constituțiunea, (religia e eliminată dela examenul de cvalificațiune). Candidatul, care n'a terminat preparandia de stat, ci altă preparandie, poate da »din studiul instrucțiunii și al educațiunii« examen de cvalificație și în limba institutului respectiv.

Inspekția peste toate institutele de preparandie o exercită ministrul de instrucție prin inspectorii școlari.

Dacă guvernul află în vr'un institut pedagogic rele moravuri sau direcție contrară statului, și autoritatea confesională nu sanează stările aceste, guvernul prin organele sale face investigație și dacă la investigație se constată astfel de fapte, din cari ar urma pentru director și profesori perderea oficiului, ministrul are dreptul și datorința să pretindă depărtarea dela institut a indivizilor periculoși.

Lucrări de înființare la vii.

Multă lume crede, că înființarea unei vii este ușoară și ori cine poate face o viie. Incontestabil că ori-ce cultivător poate înființa o viie de producțiune și de viitor trebuie să dăm toată atențiunea cuvenită dela început până când este pusă pe rod.

Prima condițiune ce se cere este ca pământul în care plantăm vițele americane altoite să fie bine preparat adecă desfundat adânc, mărunțit, îngrășat și curățit de pietriși și de burueni.

Podgoreniile care au început reconstituirea mai de mult, au avut ocaziunea a se convinge de utilitatea desfundării adânci a pământului și de îngrășarea lui. Ei știu din experiențe că banii cheltuiți cu desfundarea pământului la o adâncime de 50—60 și chiar 70 cm. sunt banii care ne vor fi rambursați de viie cu mari procente.

Incontestabil că vița altoită plantată chiar și într'un pământ nedesfundat într'o groapă mică se poate prinde, dar prinderea vițelor va fi slabă, ele vor avea totdeauna o vegetațiune lănczândă, vor rămânea poate pipernice și ca o conștiință a acestei stări de lucruri ele vor da o producțiune slabă, și se vor pune pe rod cu mare greutate în anul al 4-lea sau al 5-lea; pe când la vițele plantate în pământ desfundat lucrurile se vor petrece cu totul contrariu, și ele chiar din anul al 3-lea vor restitui prin rodul lor o parte din cheltuelile de înființare.

De altfel e ușor de înțeles acest lucru; când desfundăm adânc pământul și îl mărunțim bine, punem la dispoziția plantei pentru a se hrăni o cantitate mai mare de hrană, rădăcinile găcind un pământ mobilizat se dezvoltă și se ramifică mai bine. Când rădăcina este pusă în bune condițiuni și restul plantei merge bine.

Prin desfundare nu numai că se mobilizează pământul dar se aduce al suprafață o pătură de pământ sălbatică, care prin contactul cu agenții atmosferici și prin munca ce o primește se îmbunătățește. De asemenea pământul bun dela suprafață se pune mai adânc și deci în apropierea rădăcinilor plantelor.

Asupra adâncimeii la care se se desfunde pământul, putem spune că adâncimea de 40 cm. trebuie considerată ca minimă; dar e mai preferabil a'l desfunda la o dâncime de 50—70 cm.

Se întâmplă une-ori ca pământul să fie la o mică adâncime pietros și sărac astfel că aducându-l la suprafață am aduce un pământ cu totul rău. În acest caz se desfundă la adâncimea de 50—60 cm., însă pământul dela 40 cm. în jos se sapă fără a'l aduce la suprafață.

În cazul când pământul este prea înclinit, așa că prin ploii s'ar țări pământul la vale, atunci se face numai o desfundare parțială în șanțuri de 1 m. lărgime. Șanțurile se fac perpendicular cu panta pământului, și în dreptul rândurilor de vițe.

Desfundatul se poate face cu plugul, cu cazmaua sau cu sapa. Cu plugul desfundatul e mai economic, dar pământul nu se mărunește și nici nu se curăță bine. Din această cauză, deși desfundarea cu cazmaua și cu sapa costă mai mult însă e preferabilă fiindcă pământul se întoarce bine, se mărunește și se curăță de pietri, pir, etc.

Cât pentru anotimp, cel mai bun ar fi ca desfundatul să se facă toamna; ear' plantarea vițelor în primăvara următoare, astfel ca pământul stând ex-

viață de a împune lumii dreapta apreciere — să desvoaltă și să manifestează abia în timpul de față, dar și acum numai relativ la viitorul netălmăcit, care pentru epoca perfecțiunii reservează adevăratul preț. Astfel stau trebile cu obiectele, ear' în ceea-ce privește aprecierea dintre oameni — e generalizată aceiași chee.

De aici apoi provine venerațiunea care se leagă de tot ce e bătrîn și puțină trecere care i-să dă ori-cărui lucru nou, ca atare și cruțat mai mult de proba onorabilității, la care espuse sunt lucrurile îmbătrînite, ajunse a să numi: »vechi«. Astfel și cu omenimea.

O putere în vigoare, un tînăr plin de talent, cu daruri sufletești adeseori neasămănate, nu arareori ajunge să treacă în șirul oamenilor de rând, lipsiți pe toată destoinicia și capacitatea de a să putea reprezenta în societate după demnitatea însușirilor sale alese, dar silite a rămânea ascunse. Și dacă ne întrebăm pentru ce, vom găsi în fața noastră ca răspuns — materialismul în primo loco, ear' în al doilea — tristul adevăr, că o lege între noi a respecta bătrînețea, de multe ori chiar și fără considerare la virtuți, în detrimentul întregului; ear' toate acestea ca semn al buneicuviințe, ca semn al bune creșteri primite în cadrul moralei. Conclusia ce o putem trage de aici — e: Bătrînii țin locul tinerilor!

Așa e și așa ar fi bine să și rămână, dacă peste tot am întîlni venerați »cărunți«, cari prin lupta de toate zilele au dovedit că au știut să-și expugneze în viața socială demnul rol de conducător, poziția respectată de cei-ce îi încunjură. De acești venerați »cărunți« însă nu prea întîlnim pretutindeni. Întîlnim însă un alt soi de bătrîni — dacă nu mă înșel — chiar mai des decât cei aici înțelegși. Aceștia sunt aceia, cari prin adâncimea bătrîneții lor nu dovedesc altceva decât că — au fost cândva »noi«; ear' »noi« au fost după felul celor de pe vremea lor.

În legătură cu acestea însă se poate observa că fără a fi deosebiți de cei cărunți în ale puterii de viață, să bucură și aceștia de resignarea celor-ce îi respectează la fel. Nu sum contra, stimez ce l-i să cuvine în baza moralei, sum însă de contraconvingere, că în butul activității lor uneori chiar stricacioase, cu atât mai puțin folositoare, — nu sunt vrednici de elogiile făcute celor »cărunți« în fapte. Ear' pentru a zice aceasta pe drept, sunt nenumerate experiențe din viață, cari foarte adeseori ne arată, că de fapt sunt și de aceia sus puși, cari să bucură de o nebazată încredere în înțelepciunea lor bătrîneasă, câtă vreme în acțiunile lor îi găsim totdeauna foarte neorientați, dar' pentru aceea până la extrem închipuiți și încrezuți. Că

sunt și de acestia, cauza este a să căuta în evoluțiunea socială, dar' mai pre sus în referințele sociale locale. Eată cum s'au susținut și să vor susține și de acum înainte.

»Omul« tot învață și totuși neînvățat moare! — mulți să plâng. Te naști în timpurile »noi«; în epoca invențiunilor de cari înainte de asta în câțiva secolii numai în bizarele povestiri întîlniai alături de fantasie. — Te naști când ți-s'a urit pământul și vrei să te scapi de el: — sburând. Și poate că vei ajunge și asta. Și ce mai minune ar fi și asta pentru cel-ce o ajunge, datat fiind cu spiritul timpului; că înaintăm! Nici o minune! Pentru că de fapt înaintăm pe toate terenele, să luăm de exemplu pe cel al comunicațiunii: tren electric, tramvai electric, telegraf fără sirmă, automobil, telefon și câte și mai câte noutăți ne mai pomenite. Au mai ramas să se afle balonul dirigabil și mașina de sburat. De să vor afla și acestea — va fi mai mult cu o ironie pe buzele rătăcioșilor și puternicilor, cari — sburând astfel prin infinitul văzduh — vor rîde de cei-ce siliți sunt a să țiri pe pământ...

O, voi vremuri!... câte nu aduceți cu voi, lăsând pe sermana bicicletă mai pe jos de toate și mai în urmă?... Toate fug în cursul progresului mai repede decât aceasta unealtă caracteristică prin simplitatea ei: cu două roate, mănate tot de om pe terenul de

înaintare, unde concurează altale perfecțiuni mecanice cu succesul deplin. Și nu să poate altcum! Trebuie să rămână mai pe jos, deși a trăit și poate va trăi încă bicicleta mult timp alături de celelalte superioare invențiuni contemporane; ear' lucrul să esplică așa, că are roate, dar' numai două și nu patru ca locomotiva trenului cu aburi, a trenului sau a tramvaiului electric; pentru că nici cu acestea »tritoare« nu poate rivaliza, decum cu cele »sburătoare«...

Eată deci! bicicleta e o unealtă rămasă înapoi de timp; precum sunt acelea ființe — »oameni vachi«, cari să nasc deodată cu progresul, îmbătrînesc cu el, dar cari, la urma urmelor, rămân tot la punctul de întrecere, de unde începe emulațiunea dintre bicicletă și celelalte mijloace perfecte de comunicațiune mai sus amintite.

Acestea sunt ființele după chipul și înfățișarea lui Dumnezeu, numite de cătră contemporanul progresist; »Oameni vechi!«.

Caracteristica aceasta e: că înaintea și cu trupul, îmbătrînind, — dar' rămân îndărăt, adecă stau pe loc — cu spiritul; ear' când ajungi la ei să te judece, te privesc totdeauna prin pizma trecutului lor, pe vremea când bicicleta și celelalte mașinării nu erau încă descoperite... Te judecă de majoritatea copilărească de cumva nu-ți place societatea concușilor urite, ci mai bucuros petreci în

pus influențelor atmosferice și cu deosebire îngețului și desgețului, el se mărunțește.

De multe-ori proprietarul nu poate aștepta să treacă eara peste pământul lucrat. În cazul acesta se poate face acuma desfundarea; ear' plantarea vițelor se va face dela 15 Novemvrie înainte. În acest timp pământul stând expus agenților atmosferice se mai mărunțește.

O altă chestiune ce ne interesează este să știm distanța la care trebuie să plantăm vițele. Această distanță trebuie astfel calculată, ca fiecare viță să aibă destul spațiu spre a se dezvolta fără a fi jenat de cele dimprejur; să aibă destulă lumină și aer.

Pentru plantațiunile de dealuri, după părerea noastră, vițele altoite pot fi plante la o distanță de 1 m 50 între vițe și între rânduri; sau la 1 m. 75 între rânduri și 1 m. 30 între vițe. Pentru plantațiunile de poale și de șes unde pământurile sunt grase plantele trebuie depărtate la 1 m, 75 între vițe și între rânduri și mai bine chiar la 2 m între rânduri și 1 m. 75 între vițe.

R. V. H. și A.

„Cultura“

Cercul de Lectură al Tinerimei din CONSTANȚA.

De vre-o câți-va ani, o mișcare literară-culturală se observă în Dobrogea, mișcare care s'a manifestat mai cu seamă în orașul nostru sub diferite forme.

S'a ajuns într'un timp chiar la fondarea unei instituțiuni al cărei viitor se spera a fi din cele mai frumoase, ca și scopurile sale, dar care, din cauze diferite nu s'au putut menține, și după o scurtă existență încetă de a mai fi; ear, rodul muncii atâtor suflete entusiaste, spulberat fără a rămânea alt-ceva decât amintirile frumoase în inimile celor cari îi dăduseră ființă și cari sliți au fost să o părească.

Ast-fel, cercul literar »Ovidiu« a fost un moment farul luminos cătră care își îndreptau privirile acei dornici de frumos, adevăr și lumină, dar' pe care vrăjmașii să-i s'au grăbit al stingea.

Nu este aici locul să discutam cauzele cari au distors unică instituțiune dobrogeană atât de folositoare nouă Românilor de peste Dunăre.

O seamă de tineri, cari simt mai mult ca ori când necesitatea existenței unei instituțiuni literare-culturale în Dobrogea, s'a încumetat din nou, înar-

mați cu mult curaj, și au pus bazele acestei noi instituțiuni:

„Cultura“

Cercul de Lectură al tinerimei din Constanța al cărei scop se înțelege din chiar numele său; dar de astă-dată pe base cu mult mai solide: credință, unirea și mai mult, experiența căpătată cu atâtea mari sacrificii, prin cunoașterea cauzelor cari au distrus vechia instituțiune.

Cum însă, mijloacele de cari dispunem pentru aducerea la îndeplinire a scopurilor propuse, între cari cel mai de căpetenie este înființarea unei biblioteci publice, ne sunt foarte restrânse, ne-au decis să ne adresăm tuturor bunilor Români, pentru a le solicita sprijinul.

De aceea ne adresăm și D.-Voastre, încredințați că apelul nostru, apelul unor inimi tinere și entusiaste, dornice de propășirea neamului, va găsi ecou în inima D.-Voas. și că ne veți da tot sprijinul de care avem nevoie, ajutându-ne să înbogățim biblioteca noastră, de care se va folosi toți acei ce vor dori a se cultiva.

Prin concursul ce ni-l veți da, pe lângă că veți face un fapt patriotic ajutând o instituțiune de cultură românească în Dobrogea, dar' vă veți atrage și recunoștința întregului tineret grupat în jurul cercului »Cultura« care prin subscrișii vă aduc cele mai vii mulțumiri anticipate.

În numele Cercului »Cultura«

C. P. Demetrescu, M. Bunescu,
președinte. v.-președinte.
Ioan Papanopoi,
secretar.

Coada șoricelului.

(Achillea millefolium).

Coada șoricelului este o plantă ce trăește mai mulți ani, cu frunze lungurețe și foarte mult tăiate și despicate, înaltă de 40—60 centimetri, cu flori albe sau roșioare mici împreunate în formă de buchete la vârful plantei.

Se întrebuințează ca leac, virfului înflorit și frunzele date sub formă de ceaiu 15—30 grame la 1.000 grame apă, la următoarele boale:

1) Când s'a oprit regulele femești sau scurgerea lochiilor după naștere, fie din răceală, fie din frică și chiar pentru a combate scurgerile albe.

2) contra trânturilor, administrată mai mult timp.

modernă... Nu știu. Să poate și una ca asta, mie unul însă tare m-i se pare că sunt prea opțiști dela fire. Și o zic aceasta pentru că dacă nu ar fi asta cauza, atunci ar putea înțelege un singur lucru pentru a se putea împăca mai pe ușor cu actualitatea: pe vremea lor deasemenea găsim oameni împărțiți în două tabere: cu căiulă, și cu pălărie... Prin urmare dela căiulă la pălărie, și dela pălărie la cilindru — eată scara de azi a emancipației ajunse; și ar putea să treacă deci mai ușor peste situație: fiecare să trudește să se ridice prin aceste trei frase. Că apoi cineva, spre exemplu, poartă căciula atât iarna cât și vara — treaba lui! Și tot treaba lui e să judece dacă e bine așa sau e rău.

Dar' să mă opresc puțin la tineret, care e adevărat spine în ochii lor împăienjeniți. Sucreșcența de acum e în poziție să guste mai multe plăceri lumești, decât ceia din bătrini. Și apoi mă rog D.-voastră — dacă tineretul pe lângă observarea cumpătului, a modestiei, a moralei adevărate și a bunei cuviințe gustă plăcerile lumești, să fie ore el cu totul stricat? Aș!... Doamne păzește; Atunci și cel dela pieptul mamei ar suge laptele degenărării, pentru că — vezi Doamne — mititeii se poartă astăzi chiar și cu căruța, ceea-ce de sigur nu era în epoca timpului de piatră. Din contră să așteaptă azi mai mult, ca ori când dela tineret, și pe drept, deoarece privim cu nesiguranță în fața exis-

3) Contra palpitățiilor de inimă, de boale de nervi, nervositate.

4) La unele boale de ficat, de bătășica vîduului, și la piatră.

5) Contra constipațiunii și a boalelor de stomac.

6) La boale de piept, celor cu scuipare de sânge, și la oameni slabi.

7) Face bine chiar celor bolnavi de reumatism, gută, tifos, scarlatină și coriu.

8) În fine fertura din foi și flori este bună la spălarea rănilor, la boale pe ochi și urechi.

Se mai poate prepara din ea și un sirop: 100 gr. foi verzi, 200 grame zahar și 600 grame apă, se fierbe la foc până se îngroașe, siropul apoi se strecoară și se poate lua 20—50 grame pe zi.

Ceaiul de coada șoricelului trebuie preparat numai pentru o zi, căci stând mai mult se strică.

Dr. Const. An. Macri.

NOUTĂȚI

Un pod scandalos. Aproape toate stradele mai principale ale Orăștiei s'au asfaltat, așa zicând, cu puterea, fără a fi întrebați proprietarii de căsi. Pentru hotărîrea adusă contra legii și regulamentului, încât știm, este tras în cercetare disciplinară primarul. Acum întrebăm pe *scumpul* nostru magistrat, că ce are de gând să facă, ca podul scandalos, ce leagă strada Berării cu ceia a Beriului și Spitalului, se fie odată reparat, construit și adus în consonanță cu stradele asfaltate?! Făcuta-u pașii de lipsă la vicecomite, ca acest pod monstru și aproape ruinat și fie înlocuit cu altul?! Partea orașului din vorbă seamănă d e. cu toaleta dlui primar, dacă s'ar îmbrăca în vestminte de salon, frac, clac și în loc de lac ar fi desculț.

Am înțeles, că să pune vină pe organele comitatului. Bine. Dacă Orăștieii trag așa de mult în cumpănă când aleg vice comite, föszołgabiraie și alți slușbași, apoi un lucru așa bagatel cum de nu pot pretinde dela stăpânirea administrății comitatului?!

Ar fi la loc se se dovedească mai

mult interes față de trebile binelui obșteșc!

Necrolog. Primim spre publicare următorul anunț funebru. *Nicolae de Șustai*, președinte de tribunal reg. în pensiune, și-a încheiat frul vieții, după suferințe îndelungate, Joi în 17(27) Octomvrie a. c. în etate de 69 ani. Despre această dureroasă pierdere subscrisul Comitet înștițează pe toți cunoscuții și stimătorii mult meritului răposat. — Rămășițele pământești ale neuitatului răposat, care și-a dedicat viața și averea sa binelui obșteșc, se vor ridica din spitalul cetățenesc și se vor transporta Sâmbătă, în 16 (29) l. c. la oarele 2 p. m. la capela din Groaveri, unde se va ținea serviciul funebru și apoi vor fi depuse spre vecnică odihnă în cimiteriul Bisericii gr.-or. române din Zărnești, Duminecă în 17(30) l. c. la oarele 10^{1/2}. — Brașov, 15(28) Octomvrie 1904. — Comitetul parohial al Bisericii Sf. Adormiri din Cetatea Brașovului.

Copilul nimèrui. Lui Bárángy Iános, surugiv în Budapesta, cum ședea pe o bancă pe piața Rakoczi, o nevasta i a pus în brațe un copil de 3 luni, cu aceia rugare să l țină până va merge în prăvălia de aproape. Surugiul i-a împlinit dorința, a așteptat însă o oară înzădar, mama copilului n'a mai reîntors. Surugiul a dus copilul la asilul pruncilor aflați, ear' pe mamă o caută poliția.

Medicul casei.

Sirup întăritor pentru cei slabi de piept. Să iau 15 picături de creozot, 2 gr. balsam de Peru, 2 gr. gumă arabică și 80 gr. sirup de zahar; de altă parte se topesc 8 gr. de fosfat de calce în 8 grame apă destilată, cu ajutorul câtorva picături de acid clorhidric, apoi se amestecă toate la un loc. Din acestea să se iee pe zi câte-o linguriță la prânz și sara înainte de mâncare.

Cum se face o baie de pucioasă? Se iau 125 gr. de sulf de potas dela drogherie și se topesc în 500 gr. de apă apoi se pune totul într'o baie cu apă caldă.

Cum se poate face o baie de mare în casă? Când este lipsă de băi de mare și nu sunt mijloacele de a pleca la băi, eată cum se prepară acasă baia:

Sare obicinuită . 2 kgr.
Sulfat de sodă . 1 „
Clorur de magnesie 1 „
Clorur de calciu 500 „

Topiți acestea într'o baie, în care s'au pus 100 litri apă și vă veți folosi de ea ca de-o baie de mare.

Anunț.

»Hotel Comunal« în Seliște (com. Sibiu) edificiu nou, modern, cu 6 odăi pentru pasageri, pavilion de vară, gradină, cușlărie, gr.-jdiuri etc., mobilat, cu întreg inventariul pentru bucătărie, restaurant, cafea și odăi de pasageri, să dă în chirie pe anii 1905, 1906 și 1907.

Prețul de strigare e 3600 coroane la an. Inchirea se face prin licitațiune verbală în 13 Novembre a. c. la 10 ore a. m. la primăria comunei, înainte de începerea licitațiunii verbale se primesc și oferte închise, provăzute cu 360 cor. vadiu și cu declarația că condițiunile sunt cunoscute.

Seliște în 1 Noemvrie 1904.

1—1

Primăria comunală.

Sz. 7383/1904 tjkv.

ÁRVERÉSI HIRDET MÉNY KIVONAT

A szászvárosi kir. járásbiróság mint tkv. hatóság közhírré teszi, hogy Romosán Luca gyalmári lakos végrehajtónak Romosán Ioszf I. Gligor gyalmári lakos végrehajtást szenvedő elleni 362 kor. 40 fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényesék (a szászvárosi kir. járásbiróság)

crîjmă, abusând de plictiseala lor. Te consideră de stricat dacă numai aud că ai chefuit și toate acestea le fac cu răutatea și fățărnicia ascunsă după interesul lor propriu. Atunci apoi când observă că pe lângă toată critica malițioasă și interesantă nu și-au ajuns scopul de a te vedea plecat și umilit »barbei cărunte«, — îți pesiflează vrednicia și însușirile tale bune recunoscute chiar de ei dacă numai miroasă că umbli cu biclul spre exemplu, și aceasta lor nu le place.

Așa sunt ei, și pace! La toate iau de cinoșură — modestia dar' și aceasta într'un mod exagerat. Să ocupă apoi cu predilecție de tineret și nu se pot împăca nici decum cu ideile emancipației moderne. Ei z'c că pe vremea lor dracul a mai văzut atâția în cilindre, cu mănuși, cu monocluri și mai știu și eu cu ce, și nu dau dreptul să se poarte astfel nici celor-ce o pot face aceasta, fiindcă să țin de clasa bogăților și în același timp de a »gulerăților«, cum îi numesc ei pe aceștia; ei nu le recunosc acest drept ereditat dela clasa socială la care aparțin. Apoi preferează mai bucuri să se poarte cineva cu păpuși diformați, »talpoși« cum le-am zice mai bine. Cu o vorbă ei au găsit un rofren și pentru șgarceșii: »Fală goală, straiță ușoară!« — Să agață apoi și de cravată, dacă l-i să pare cumva prea pistrițiu... Nu le place cu o vorbă, — nu le place prea tare portul »neamțului«, sau poate s'au urit de a mai trăi în lumea

területén levő a Gyalmáron fekvő a gyalmári 165 sz. tjkvben A + 1 rend 48 49/1 hrsz. alatt felvett ház és kertre 435 korona — továbbá A + 2 rend 152/4 hrsz. szántóra 1482 koronára ezennel megálapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fenneb megjelölt ingatlanok az 1904. évi december hó 27-ik napján dél e. 9 órákor Gyalmáron község házában megtartandó nyilvános árverésen a megálapított kikiáltási áron alul is el fognak adadni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénz-

ben, v. az 1881. LX. t.-cz. 42. § ában jelzet árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyiminiszteri rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltattni.

A kir. bíróság mint tlkvi hatóság. Kelt Szászvároson, 1904. évi október hó 17-én.

Sóhalmy,
kir. albiró.

„DACIA“

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII ÎN ORĂŞTIE

P. I.

Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă, că am transformat isvorul şi am aplicat un expert la manipulare, prin ce apa noastră s'a îmbunătăţit şi este cu mult mai plăcută ca până acum. La dorinţa vechilor muşterii şi consumenţi i-am redat numele vechiu de:

Apă minerală din Şoimuşul-Murşan.

ANALISA CHEMICĂ

	in 1000 grame apă	
Calcium hydrocarbonat	1.0542	> >
Magnesium hydrocarbonat	0.3497	> >
Calcium sulfat	0.2316	> >
Natrium hydrocarbonat	0.1705	> >
Ferum hydrocarbonat	0.0390	> >
Kalium chlorid	0.0520	> >
Mangan hydrocarbonat	0.0154	> >
Kalium hydrocarbonat	0.0094	> >
Lithium hydrocarbonat	0.0019	> >
Silicium dioxid	0.0096	> >
Suma substanţelor solide	1.9333	grame apă
Acid carbonic liber	2.3953	> >
Volumul acidului carbonic liber	1214.6	c. c.

Precum dovedeşte aceasta analiza „Isvorul din Şoimuşul-Murşan“ (apă acra de Pauliş) e a se număra în grupa acelor ape acre pământoase, cari conţin fer. După caracterul seu chemic, format din cantitatea şi proporţia părţilor sale constitutive, isvorul acesta face parte din grupa apelormai renumite. Are un prea plăcut gust şi fiindcă conţine deosebit mult acid carbonic — în privinţa căruia „Isvorul“ ocupă un loc între apele acre mai de frunte — prin limpezimea sa e o excelentă apă de beut. Pentru locuitorii părţilor lipsite de darul unei ape sănătoase: apa „Isvorului“ e de nepreţuit. Din compoziţia potrivită a apei se poate deduce, că şi pentru praxa medicală va fi un factor important.

Conform actului alăturat, apa trimisă spre analizare s'a scos şi sigilat în faţa antistiei comunale.

Budapesta, la 3 Martie 1903.

Dr. Hankó Vilmos m. p.,

(L. S.) profesor de chimie la şcoala reală superioară de stat a cercului II-lea din B.-Pesta, membru al academieii maghiare de ştiinţe.

Institutul nostru a îngrijit, ca aceasta apă distinsă şi răcoritoare, care beută curată, cu vin ori sirup este tot asemenea de excelentă să fie pusă la dispoziţia onoratului public şi anume cu un preţ foarte ieftin:

- a) 1 ladă cu 25 sticle de 1 ltr. franco gara Deva Cor. 6.25
 b) 1 „ „ 50 „ „ 1 „ „ „ „ „ 14.50
 c) 1 ladă cu 25 sticle de 1/2 ltr. franco gara Deva Cor. 5.50
 d) 1 „ „ 50 „ „ 1/2 „ „ „ „ „ 13.—

trimiteria ambalajului (ladă, sticlă şi tioc franco gara Deva) se restituie

ad: a) . . . . . Cor. 4.50 || ad: c) . . . . . Cor. 4.—
 b) . . . . . „ 11.— || ad: d) . . . . . „ 10.—

Comandele, plăţile şi reclamele se fac la adresa:

„Intreprinderea de apă minerală M.-Şoimuş“ în Deva

Până acum am introdus apa în următoarele localităţi şi am instituit depozite, şi anume în

- 1) Deva, ... la întreprindere însaşi;
- 2) Orăştie, ... « Gustav Zobel;
- 3) Sas-Sebeş, ... « George Pop;
- 4) Alba-Iulia, ... « Salamon Lőwi;
- 5) Abrud, ... « Absolon Faur;
- 6) Cluj, ... « Haraszthy Jenő;
- 7) Caransebeş . . . . . « „Severineana“, inst. comercial;
- 8) Gross . . . . . « Maxim Pop;
- 9) Lipova . . . . . « Grossman Miksa;
- 10) Arad . . . . . « Hartmann Samu

Stăruinţa noastră este în troduce aceasta apă în ţeara întregă în cel mai scurt timp.

Ca întreprindere atât de folositoare, apelăm la binevoitorul sprijin obşteşc, rugându-vă a ne onora cu comande cât de multe.

Orăştie, Septemvrie 1904.

„Dacia“,

institut de credit şi economii soc. pe acţii.

„MINERVA“, institut tipografic în Orăştie.

„THE STANDARD“

fondata în anul 1825.

Efectueşte

Asigurări de viaţă pe lângă condiţiuni foarte favorabile.

Incasso anual Coroane: 32.000.000— Dividende solvite Cor.: 170.000.000—
 Avere proprie: 260.000.000— Despăgubiri de viaţă: 520.000.000—
 Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Strada Ferencz József Nr. 17.
 Filială pentru Ungaria:
 Budapesta, Strada Kossuth-Lajos Nr. 4 în palatul Standard (Casa proprie).
 37—50 Centrala generală: Edimburg (Anglia).

„DACIA“

institut de credit şi economii, societate pe acţii.

Reşedinţa societăţii: Orăştie (Szászváros, Broos).

Birourile societăţii se află în casele proprii:
 (Strada Berăriei nr. 12).

Capital social 100.000 cor.

Operaţiunile societăţii sunt:

A) primeşte depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunţ până la 100 cor. 5 1/2 %.

b) depuneri mai însemnate cu anunţ de un an cu 6 %.

c) depuneri făcute de biserici, şcoale, corporaţiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6 %.

Contribuţia erarială pentru sumele depuse se plăteşte prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări şi anunţări se pot face şi prin postă şi se rezolvază fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranţă hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispoziţiile legale existente, procurându-şi concesiunea forului competent.

F) Cumpără şi vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără şi vinde realităţi.

H) Cumpără şi vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale şi economice, în societate cu alţii ori singură.

K) Finanţează patente.

L) Arêndează şi exarêndează realităţi şi alte drepturi şi întreprinderi de tot soiul.

Directiunea.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acţii

in Orăştie Szászváros.

Opuri —
 Bilete de log. —
 Broşuri —
 Circulare —
 Bil. de vizită —
 Invitări —
 Bilanţuri —
 Acţii —
 Cap. de epist. —
 Placate —
 Ord. de dans —
 Adrese —
 Compturi —
 Note —
 Preţ Curent. —
 Anunţuri —
 Registre —
 Imprimare —
 Couverte —
 Bilete de cun. —
 Etc. etc. etc.

Există deja de 15 ani şi este pro-
 veyută cu tot felul de material
 necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectueşte ori-ce co-
 mande repede şi cu preţuri mode-
 rate, se îngrijeşte totodată ca toate
 acelea să fie estetic lucrate şi
 fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate oraşe. Dovadă aceasta despre promptitudinea şi acurateţea cu care efectueşte ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum şi al privaţilor.